

DLA doktori értekezés tézisei

Tabajdi Ádám

Értelmezési lehetőségek
Jean-Louis Florentz orgonaműveiben

Témavezető: Fassang László, DLA

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem

28-as számú művészet- és művelődéstörténeti tudományok besorolású

doktori iskola

Budapest

2025

I. A kutatás előzményei

A Jean-Louis Florentz munkásságával foglalkozó szakirodalom magyar nyelven mindeddig feldolgozatlan volt. Dolgozatunk egyik fontos célkitűzése tehát a szerző életének és művészetének bemutatása a magyar szakmai nyilvánosságnak, mely elindítja a hazai Florentz-kutatást és elősegíti az orgonaművek gyakoribb megszólalását. Florentz interdiszciplináris személyiségét és zeneszerzői egyéniségét szerteágazó kulturális és tudományos megtapasztalások formálták. A nemzetközi Florentz-szakirodalom eddig többségében arra összpontosított, hogy bemutassa a művek inspirációs hátterét, analizálja és kontextusba helyezze azok zeneelméleti újításait, valamint, hogy felfejtse a művek mögött rejlő szimbólumrendszereket. Az orgonadarabok előadását és a művek különböző hangszertípusokra történő átültetését az eddigi tanulmányok csak érintőlegesen tárgyalták. A szakirodalomban tehát hiányként mutatkozik a művek előadóművészeti szempontjainak összevetése azok elméleti hátterével. Így dolgozatunk egy másik kiemelkedő célkitűzése a Florentz orgonaművek, különösen a *Debout sur le soleil* Op. 8 interpretációs aspektusainak vizsgálata és az orgonaművek adaptációs szempontjainak feltérképezése.

II. Források

Florentz rendszeresen publikált a saját műveihez tartozó tudományos igényű elemzéseket, melyben részletesen tárgyalja a művek inspirációs hátterét, zeneszerzői eszköztárát és szimbólumrendszerét. Ezeken a tanulmányokon kívül kutatásom nagymértékben támaszkodott a Florentz-művek kompozíciós vázlataira és a *Debout sur le soleil* „analitikus partitúrájára”, melyek a caen-i Institut Mémoires de l'édition contemporaine archívumában tekinthetők meg. Florentz életrajzi vonatkozásaival kapcsolatban Marie-Louise Langlais *Témoignes croisées* c. visszaemlékezés-kötete biztosította a hivatkozási hátteret, melyben a zeneszerző és kortársai visszaemlékezésein keresztül járjuk be Florentz életútjának legkiemelkedőbb vonásait. A Florentz-orgonaművekkel kapcsolatos ismeretek mindeddig legrészletesebb és legnaprakészebb összefoglalását adja Michel Bourcier *Jean-Louis Florentz et l'orgue* c. nagymonográfiája, mely az orgonaművek adaptációs alternatívái és a zeneszerzői szándék kérdéseiben biztosított referenciákat. A dolgozat nagy mértékben támaszkodott egy Michel Bourcier-val újonnan készült írásos interjúra, valamint egy audiovizuálisan rögzített Olivier Latry-mesterkurzusra, melyek a *Debout sur le soleil* számos kiemelkedő interpretációs kérdéseit érintették.

III. Módszer

A dolgozat életrajzi vonatkozásait vizsgáló részében összevetésre kerültek Florentz saját visszatekintései az életében kiemelkedő hatást gyakorló személyiségek visszaemlékezéseivel, mellyel törekedtünk egy hiteles és árnyalt képet adni Florentz fiatalkoráról és az akkoriban uralkodó zenei korszellemhez fűződő viszonyáról. Az orgonaművek adaptálhatóságával kapcsolatos részekben törekedtünk felsorakoztatni, analizálni és adott esetben szembe állítani azokat a szempontokat, amely alapján egy előadóművész átültetheti a Florentz orgonaműveket különböző hangszer típusokra. A nemzetközi szakirodalom kontextusában a dolgozat újszerű vonásának tekinthető a *Debout sur le soleil* interpretációs aspektusaival foglalkozó fejezet. Ebben a részben összehasonlításra került Florentz *magnum opus*-ának néhány olyan előadása, amely az interpretációs aspektusok tekintetében értékes felfedezéseket tartogatott. A *Debout sur le soleil* legfontosabb előadóművészeti kérdéseit igyekeztünk mindig szorosan a dolgozat korábbi részeiben kifejtett szakirodalom háttérébe helyezni.

IV. Eredmények

Dolgozatunkkal szerettünk volna egy tág perspektívából szemlélt, mégis differenciált képet alkotni Jean-Louis Florentz munkásságáról, melyben a hivatkozások törekszenek széleskörűen rámutatni a nemzetközi Florentz-kutatás eddigi súlypontjaira. Az ilyen módon bemutatott szakirodalmi háttér reményeink szerint segít eligazodni a jövőben a téma iránt érdeklődő kutatóknak. Florentz sokszor rendkívül utópisztikus instrumentális elvárásai komoly kihívásokat állítanak az orgonaművek előadói elé. A dolgozatban törekedtünk összegyűjteni és rendszerezni azokat az eddigi szakirodalomban felhalmozódott általános érvényű, objektív szempontokat, amelyek segítségével az előadóművészek hitelesen tudják megválogatni az orgonaművek adaptációs alternatíváit. A *Debout sur le soleil* interpretációs aspektusait vizsgáló fejezetben törekedtünk feltérképezni a mű előadását döntően befolyásoló előadóművészeti szempontokat. A disszertáció két fontos dokumentummal gazdagította a Florentz-szakirodalmat: a dolgozat Függelékében közzétett Michel Bourcier-interjú és az online elérhető Olivier Latry-mesterkurzus olyan információkkal gyarapította a *Debout sur le soleil* előadói hátterét, amelyek eddig még nem voltak elérhetőek.

V. Az értekezés tárgyköréhez kapcsolódó tevékenység dokumentációja

2016. január 14. orgonakoncert, Debreceni Szent Anna Székesegyház: *Les Laudes* Op. 5 : I. *Dis-moi ton nom...*

2017. február 20. orgonakoncert, Párizs, Saint-Gervais Templom: *Les Laudes* Op. 5 : I. *Dis-moi ton nom...*, V. *Pleurs de la Vierge*, VII.*Seigneur des Lumières*

2024. március 12. orgonakoncert, Budapesti Zeneakadémia Nagyterme: *Debout sur le soleil* Op. 8